

Metodický a podpůrný materiál pro pracovníky nízkoprahových zařízení pro děti a mládež

Doporučené oblasti potřeb a témata pro mapování nepříznivé sociální situace zájemce/uživatele v nízkoprahovém zařízení pro děti a mládež

Cílem materiálu je poskytnout poskytovatelům metodický nástroj k tomu, aby dokázali rozkrýt nepříznivou sociální situaci osoby v celé její šíři, a následně poskytovat základní sociální poradenství a odpovídající podporu, doplňující přirozené zdroje a veřejné služby, popř. jiné odborné služby v rozsahu, který vyplynul ze zjišťování potřeb.

O zjištěných potřebách vede poskytovatel záznam a reaguje na zjištěné potřeby při sestavování či revizi individuálního plánu a následném poskytování sociální služby.

Záznam individuální přímé práce pracovníka s uživateli – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
<i>Uživatel má možnost trávit volný čas jako prevenci vzniku sociálně patologických jevů</i> <i>Uživatel má možnost nevstupovat do nepříznivé sociální situace nebo včas řešit její vznik</i> <i>Uživatel má pozitivní zkušenost s řešením svých obtíží a potřeb</i>	Základní stabilizace	Základní informace, možnost poradit se	Možnost řešit nepříznivou sociální situaci	Identifikace svých potřeb Možnost využít prostoru služby a bezpečných profesionálních vztahů Vytvoření pocitu přijetí a bezpečí pro řešení situace Dosažení psychosociální a emoční rovnováhy Podpora motivace k přijetí dlouhodobých cílů, plánů Podpora k realizaci vlastních plánů Možnost napsat dopis, žádost, odvolání Možnost komunikovat e-mailem, sociálními sítěmi Možnost telefonovat
			Možnost poradit se /požádat o radu	Možnost využít základního poradenství Možnost získat přehled o navazujících službách Podpora orientace ve své situaci
		Bezpečný prostor	Možnost naplnit volný čas	Možnost trávit čas v NZDM – chráněné prostředí Možnost využít nabídky volnočasových aktivit NZDM – chráněné prostředí
			Možnost kontaktu s vrstevníky	Možnost využít prostor pro setkávání v NZDM – chráněné prostředí Možnost setkávat se s vrstevníky při volnočasových aktivitách NZDM – chráněné prostředí
Hlavní řešená témata				
<i>Uživatel má vzdělání, které mu usnadní vstup na pracovní trh.</i> <i>Uživatel má základní přehled o možnostech studia a budoucího pracovního uplatnění</i>	Vzdělávání	Docházka do školy a schopnost dodržování pravidel stanovených školou	Pravidelná docházka do školy	Schopnost ráno vstát a dojít do školy Motivace zúčastnit se vyučování Spolupráce se školou
			Schopnost akceptace pravidel a způsobu jednání ve školním prostředí	Schopnost nekonfliktního jednání s učiteli Schopnost nekonfliktního kontaktu se spolužáky Dodržování pravidel
		Obstát v plnění školních povinností	Pravidelná příprava do školy	Plnění domácích úkolů, pravidelná příprava do školy Schopnost vyřídit si své záležitosti ve škole Získání podpory při přípravě do školy a řešení záležitostí spojených se školou Schopnost vyhodnotit potřebu zvýšené přípravy na vyučování a podmínek pro vzdělávání Schopnost nekonfliktního kontaktu se spolužáky

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
		Orientace ve volbě profesní přípravy	Znalost oblastí možné přípravy na budoucí povolání a posouzení svých schopností zvládnutí tohoto studia	Schopnost volby profesní přípravy Motivace k dalšímu vzdělávání Orientace v nabídce vzdělávání Volba a zajištění rekvalifikačního vzdělávání Schopnost absolvovat přijímací pohovor/přijímací řízení Dokončení přípravy na pracovní uplatnění – kvalifikační vzdělávání Kariérové poradenství
		Příprava na zařazení se na trh práce	Získání kvalifikace	Dokončení přípravy na pracovní uplatnění – kvalifikační vzdělávání Volba a zajištění kvalifikačního vzdělávání Volba a zajištění rekvalifikačního vzdělávání Získání základních pracovních návyků
<i>Uživatel vykonává pravidelnou pracovní činnost, má zajištěn pravidelný příjem</i>	Pracovní uplatnění	Zařazení se a udržení se na trhu práce	Nalezení pracovního uplatnění	Schopnost orientace na pracovním trhu (mít přehled o zaměstnavatelích, umět najít zaměstnavatele na internetu) Znalost nejdůležitějších ustanovení Zákoníku práce Znalost práv a povinností plynoucích z registrace na ÚP Schopnost, znalost a možnost využití poradenství v oblasti získání zaměstnání Znalost základních nástrah na trhu práce, práce pro agentury, nelegální práce
			Získání pracovního uplatnění	Schopnost doložit kvalifikaci a pracovní zkušenosti Schopnost komunikovat se zaměstnavatelem (telefonicky, e-mailem) Schopnost napsat CV Schopnost sebe prezentace (celková úprava vzhledu, vystupování atd.) Schopnost udržet kvalifikaci (např. plnit předepsané průběžné vzdělávání)
<i>Uživatel má osobní doklady a průkazy a umí s nimi zacházet Doložení totožnosti je předpokladem pro možnost čerpat sociální dávky, pomoc, péči</i>	Základní doklady	Identifikační a jiné osobní doklady	Zajištění/vlastnictví platného: • občanského průkazu, • platného cestovního dokladu, • rodného listu, • povolení k pobytu, • průkazu zdravotní pojišťovny, • dalších dokladů průkaz MHD, průkaz do knihovny, řidičský průkaz atd.	Znalost, jak požádat o nový doklad/průkaz Schopnost provést potřebné úkony a zajistit si finanční prostředky nutné pro vyřízení Znalost práv a povinností vyplývajících z držení jednotlivých dokladů

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
Uživatel zná požadavky společnosti vůči jeho osobě a umí se orientovat v okolním světě	Osobnostní kompetence	Rozvoj a možnost uplatnění každodenních osobních kompetencí	Získání a možnost aplikace každodenních praktických osobních kompetencí	Zajištění podmínek a dodržování denní hygieny Zajištění vhodného oblečení a čistota a úprava oblečení Úprava vzhledu Znalost hodin
		Zvládání vývojových kroků spojených s dospíváním	Orientace ve změnách spojených s dospíváním a postoji a požadavcích okolí	Porozumění změnám, vývojovým krokům a nárokům společnosti na dospívajícího Možnost využít podpory a poradit se o své situaci Schopnost popisovat své pocity, porozumět jim Schopnost sebe prezentace Orientace ve vlastní sexualitě a umění s ní zacházet
		Práva a povinnosti v běžném životě	Získání náhledu na svá osobnostní práva	Možnost poznat svá základní osobnostní práva Schopnost uplatňovat svá osobnostní práva v odpovídajících situacích (volby, hmotné zabezpečení v případě potřeby, ochrana před trestnou činností, ochrana osobnosti, soukromí a majetku apod.) Získání zkušeností při prosazování základních osobnostních práv
			Získání náhledu na své povinnosti v běžném životě	Možnost poznat své základní povinnosti Možnost poznat základní povinnosti ve vztahu k životním situacím – např. nezaměstnanost (registrace na úřadu práce), zdravotní pojištění (povinnost stále hradit), placení úvěrů, poplatků apod. Získání zkušeností při plnění základních povinností
			Schopnost využívat veřejných služeb	Schopnost využívat veřejných služeb zaměřených na trávení volného času (kino, restaurace, sportoviště, oddíly, zájmové kluby atd.) a další (např. banka, zdravotnická zařízení, atd.) Znalost odpovědnosti za nesprávné využití nebo zneužití veřejných služeb
Osoba ví, jak uplatňovat svá práva a jak předcházet riziku zneužití Osoba ví, jak uplatňovat svá práva v roli oběti či pachatele trestného činu	Ochrana práv, bezpečnost a kriminalita	Rozpoznání a podpora při řešení trestné činnosti směřované na osobu	Schopnost vyhodnotit a řešit situaci včetně domácího násilí, zneužívání, týrání	Schopnost rozpoznat situaci, kdy se osoba stává obětí trestného činu Možnost využít psychické podpory a pomoci v situaci oběti trestné činnosti Schopnost rozeznat hranice a projevy chování, kdy se jedná o omezování osobní svobody, krádež, ublížení na zdraví, vydírání, pohlavní zneužívání atd. a znát možnosti, jak se jim bránit Možnost uplatnit svá práva a čerpat odbornou pomoc v situaci oběti

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
		Rozpoznání a podpora při řešení následků trestné činnosti osoby a prevence recidivy	Schopnost vyhodnotit a získat podporu v případě vlastního trestního jednání	Schopnost rozpoznat vlastní jednání, které naplňuje skutkovou podstatu páčání trestného činu Možnost využít psychické podpory v situaci pachatele trestné činnosti Možnost uplatnit svá práva a čerpat odbornou pomoc v situaci pachatele trestné činnosti
		Předcházení rizikovému chování a znalost jeho důsledků	Schopnost včas vyhodnotit situaci vlastního sociálně patologického jednání a jeho důsledků Schopnost minimalizovat rizikové chování a jeho důsledky	Prevence rizikového chování (užívání sociálních sítí, užívání návykových látek, závislost na herních automatech apod.) Možnost posoudit důsledky svého konání a nebezpečí s ním spojené Schopnost aplikace bezpečnostních opatření/pravidel minimalizujících dopady Možnost využít emocionální podpory při setkání se sociálně patologickými jevy
<i>Zvládnutí vývojových záležitostí a kontakt se společenským prostředím, které nepodporuje návrat do původní nepříznivé sociální situace, je předpokladem prevence vzniku nepříznivé sociální situace</i>	Kontakt se společenským prostředím	Vytváření funkčních sociálních vazeb	Naplňování svého volného času	Schopnost naplňovat smysluplně svůj volný čas Motivace k pravidelné činnosti Stanovování dlouhodobých cílů Schopnost naplnit vlastní ambice
			Funkční vztahy s vrstevníky	Schopnost využívat veřejných služeb zaměřených na trávení volného času (kino, restaurace, sportoviště, oddíly, zájmové kluby atd.) Schopnost sebe prezentace Schopnost využívání dalších komunikačních nástrojů pro navázání nebo udržování vazeb - užití internetu, sociálních sítí apod.
			Funkční vztahy s okolím	Dodržování pravidel společenského chování Schopnost bezkonfliktního jednání ve vztahu k autoritám, spolužákům, vrstevníkům Znalost bezkonfliktního jednání vůči lidem z komunity, veřejnosti Schopnost budování sítě zdravých sociálních kontaktů

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
Osoba rozpozná a buduje funkční vztahy s rodinou, popř. umí řešit situaci v rodině	Rodina a její uspořádání	Vytváření funkčních sociálních vazeb s rodinou	Funkční vztahy s rodinou	Porozumění důvodům disharmonie v rodině Schopnost navazovat a udržet funkční vztahy Schopnost mezigeneračního soužití Schopnost vytváření takových sociálních vazeb, které nevedou do nepříznivé sociální situace Porozumět důsledkům úředních/soudních řízení v souvislosti se situací v rodině (např. stanovení výživného, úprava styku s dítětem, rozvod manželství, jednání orgánu SPOD, apod.) Schopnost sebe prezentace
		Doklady v oblasti rodinného práva, zákona o SPOD	Výchovné poměry Stanovení výživného Omezení rodičovské odpovědnosti Předběžné opatření Doklady o školní docházce Trestní oznámení	Asistence při podání návrhu Asistence v kontaktu se SPOD, PČR, soudem, navazujícími službami Orientace v problematice a požadavcích SPOD, soudu, PČR
Osoba zná svůj zdravotní stav a zná rizika spojená s rizikovým způsobem života Znalost zdravotního stavu a rizik spojených s rizikovým způsobem života je podmínkou pro prevenci šíření infekčních chorob Dále je tato znalost předpokladem pro udržení pracovních schopností jako prevence vzniku nepříznivé sociální situace	Zdraví	Zdravotní péče včetně odborné pomoci v oblasti duševního zdraví	Možnost čerpat zdravotní péči	Pojištění u zdravotní pojišťovny, která má v okolí osoby smluvního praktického lékaře Registrace u lékaře a jeho návštěva Absolvování lékařských vyšetření Identifikace příznaků onemocnění Možnost základního ošetření
			Rozpoznání a možnost čerpat odbornou pomoc v oblasti duševního zdraví	Zvládání vývojové i situační krize Zachycení projevů psychické poruchy a zprostředkování odborné pomoci (sebeпоškozování, depresivní stavy, opoziční vzdor aj.)
		Prevence onemocnění spojených s rizikovým způsobem života	Znalost důsledků rizikového způsobu života pro zdraví	Prevence onemocnění spojených s rizikovým způsobem života Znalost důsledků užívání návykových látek včetně alkoholu Znalost a schopnost dodržovat bezpečné techniky brání drog Schopnost předcházení infekčním onemocněním (pohlavně přenosné choroby, hepatitis aj.) Znalost příznaků, způsobů přenosu, schopnost řešit zdravotní následky infekčních onemocnění
		Zdravý životní styl	Znalost zásad zdravého životního stylu a možnost ji aplikovat	Znalost zásad zdravé výživy a rizik spojených s nezdravým životním stylem Možnost se pravidelně najíst Možnost si pravidelně odpočinout
Mladistvá osoba (nežijící s rodinou) je		Hospodaření s finančními prostředky	Potřeba orientovat se ve finanční oblasti	Znalost výše příjmů Znalost nákladů na bydlení Znalost ostatních nákladů

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
materiálně a ekonomicky (finančně) stabilizována <i>Ekonomická stabilizace je předpokladem řešení a předcházení nepříznivé sociální situaci</i>	Hmotné zabezpečení		Bezpečné hospodaření s finančními prostředky	Rozvržení příjmu tak, aby byly pokryty všechny platby Schopnost posouzení své finanční situace včetně své schopnosti splácet případné půjčky, hradit své závazky Schopnost provádět finanční operace – trvalý příkaz, bankomat, složenká
			Uplatnění dalších zdrojů finančního zabezpečení	Uplatnění nároku na vrácení dluhů
		Řešení dluhové problematiky	Identifikace svých dluhů a závazků z nich plynoucích	Identifikace dluhů (nájem, VZP, kupní smlouvy atd.) Kompletace dokumentů k dluhům Tvorba splátkového kalendáře Komunikace s exekutorem Zprostředkování odborné pomoci Znalost rizik spojených s neřešením dluhové situace
		Využití sociálních dávek, uplatnění práva na hmotné zabezpečení	Požádání o nárokové a nenárokové dávky (dávky státní sociální podpory, pomoc v hmotné nouzi, dávky pro OZP, atd.) Požádání o invalidní důchod, sirotčí důchod	Schopnost dlouhodobé spolupráce s ÚP (dodržování pravidelných schůzek, dokládání příjmů, dokládání hledání si zaměstnání, plnění veřejné služby) Doložení doby trvání zaměstnaneckého poměru Doložení zdravotního stavu
Osobě nehrozí ztráta bydlení <i>Stabilní bydlení je předpokladem pro udržení stabilní sociální situace</i>	Bydlení, vedení domácnosti	Hledání bydlení nebo ubytování	Vyhledávání vhodného bydlení Kontaktování vlastníka bytu /nemovitosti a sjednání si podmínek	Schopnost vyhledávat v nabídkách na internetu Schopnost se kontaktovat s pronajímatelem a sjednat si podmínky Schopnost posouzení vhodnosti nabízeného bytu Znalost možnosti a schopnost požádat o obecní byt Schopnost sebereprezentace Schopnost kontaktovat vlastníka bytu /nemovitosti a sjednat si podmínky
		Udržení bydlení	Plnění finančních závazků spojených s bydlením	Orientace v nájemní/podnájemní smlouvě a plnění požadavků z ní vyplývajících Znalost osobních nákladů na bydlení, nájem + energie Znalost dávkových systémů v oblasti bydlení (příspěvek na bydlení nebo doplatek na bydlení) Znalost práv spojených s pronájmem bytu (výpovědní důvody, opravy v bytě a jejich zajištění)
			Plnění dalších závazků, povinností a pravidel spojených s bydlením	Znalost závazků plynoucích z nájemní smlouvy nebo podnájemní smlouvy (dodržování nočního klidu, závazek úklidu společných prostor atd.)

Výsledná kompetence	Oblast potřeb	Téma	Potřeba uživatele	Co daná potřeba např. zahrnuje
				Zajištění úklidu v domě, dodržování nočního klidu, soužití v domě atd.
		Vedení chodu domácnosti	Udržování domácnosti v pořádku a s odpovídajícím materiálním vybavením	Schopnost zajistit základní úklid a údržbu domácnosti, včetně odpovídajícího materiálního vybavení – úklid, udržení pořádku – péče o oblečení – nákupy – vaření – drobná údržba